

TÜRKİYE’DE SPOR YÖNETİMİ DİSİPLİNİNDE YAPILMIŞ OLAN TEZLERİN İÇERİK ANALİZİ

(Araştırma Makalesi)

Yunus Sinan BİRİCİK (*)

Öz

Bu araştırmanın amacı, Spor yönetimi disiplininde yapılmış olan tezlerin araştırma eğilimlerinin kapsamlı bir şekilde analiz edilmesidir. Araştırma betimsel bir çalışma olup tez çalışmaları doküman incelemesi yapılarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmanın evrenini, 2000 yılından 2019 yılına kadar YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanına kayıtlı “Spor Yöneticiliği”, “Spor Yönetimi”, “Spor Yönetim Bilimleri” ve “Spor Yönetimi ve Rekreasyon” Ana Bilim Dallarında yürütülen ulusal tezler oluşturmuştur. Örneklemi ise bu tezlerden elektronik erişime açık olan 292 yüksek lisans ve 49 doktora tezi olmak üzere toplam 341 tez oluşturmuştur. Verileri toplamak amacıyla Spor Yönetimi Disiplininde Yapılan Tezleri İnceleme Formu hazırlanmıştır. Bu form içerisinde; tez türü, yıl, üniversite, enstitü, anabilim dalı, üniversite türü, araştırma yöntemi, çalışma grubu, veri analiz tekniği ve veri toplama aracı gibi 10 farklı tema içerik analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgulara göre: spor yönetimi disiplininde yapılmış olan tezlerin en fazla 2019 yılında ve sosyal bilimler enstitüsünde yapıldığı, tezlerin en çok yüksek lisans düzeyinde olduğu, doktora düzeyindeki tezlerin ise 20 yıllık döneme oranla az sayıda olduğu belirlenmiştir. Konu ile ilgili tezlerin en fazla kamu üniversitelerinde ve spor yöneticiliği anabilim dalında yazıldığı, araştırma tekniklerinde en çok nicel yöntemin kullanıldığı, örneklem grubu olarak en fazla sporcu ve spor yöneticileri ile çalışıldığı, veri analiz tekniği olarak korelasyon analizi, t-testi ve ANOVA, veri toplama aracı olarak ise çoğunlukla anket /ölçek kullanıldığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Spor Yönetimi, Spor Yönetim Bilimleri, Lisansüstü Eğitim, İçerik Analizi.

*) Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Bölümü, Spor Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı
(e-posta: sinan.biricik@atauni.edu.tr) ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8579-9514>

Analysis of the Theses' Content in the Discipline Project Management in Sports in Turkey

Abstract

The aim of this research is to analyze the research tendencies of the theses made in the discipline of sports management comprehensively. The research is a descriptive study and the thesis studies were subjected to content analysis by document analysis. The universe of the study consisted of national theses conducted in the fields of "Sports Management", "Sports Management", "Sports Management Sciences" and "Sports Management and Recreation" which were registered to the Council for Higher Education National Thesis Center database from 2000 to 2019. The sample consisted of 341 theses, 292 of which are master's and 49 of which are doctorate and open to electronic access. In order to collect the data, a Theses Review Form was prepared. In this form; 10 different themes such as thesis type, year, university, institute, department, university type, research method, study group, data analysis technique and data collection tool were subjected to content analysis. According to the findings obtained: it was determined that the theses made in the discipline of sports management were made in 2019 and at the social sciences institute at most, the theses were at the master's level, and the theses at the doctorate level were less than the 20-year period. It has been found out that theses on the subject are written mostly in public universities and in the department of sports management, the most used research techniques is quantitative method, most of the sample group are athletes and sports managers, Correlation analysis, t-test and ANOVA are used as the data analysis technique, survey/scale is used as data collection tool.

Keywords: *Sport, Sports Management, Sports Management Sciences, Graduate Education, Content Analysis.*

Giriş

Bilim, en geniş anlamı ile dizgeli (sistematik) bilgi kümesi olarak tanımlanabilir (Aziz, 2018). Bilim kavramı ile ilgili çeşitli tanımlar ayrıca yapılagelmiştir (Goode ve Hatt, 1964; Ertürk, 1975; Bouty, 1952). Bilimin temelde insanoğlunun ulaşmak istediği, kendisini ve çevresinde olup bitenleri daha iyi tanıyıp, gerektiği zaman onları etkileyebilme, kendi kontrolü altına alma şeklindeki doğal istek ve güdüsünden kaynaklanmaktadır (Karasar, 2010). Bilimin temel işlevleri olayları anlama, açıklama yapma ve onları kontrol altında tutma olarak ifade edilebilir (Hayman, 1968). Birey, karşılaştığı problemleri çözmeye, değişik bilgi dayanaklarına başvurmakta ve bunlardan yararlanmaktadır (Armağan, 1974; Karasar, 2010; Van Dalen, 1962). Bilime dayalı problemlerin çözümüne yönelik çabaların en belirgin özelliği, çözümün güvenilir, genel ve bireylerce bilinen en geçerli verilere dayalı olmasıdır (Karasar, 2010). Bilimsel araştırma ise bilimsel bilgi elde etmek için birbirini izleyen ve etkileyen adım ya da etkinliklerden oluşan sistematik süreç olarak tanımlanır (Büyüköztürk, 2017).

Bilimsel araştırma yöntemlerinde, bilime dayalı problemleri çözmeye yönelik birçok yöntem başvurulmaktadır ve bu başvuru yöntemlerinden birisi de içerik analizidir. Ayrıca içerik analizi sosyal bilimler alanında çalışan araştırmacıların bilginin kaynağına ulaşmada yoğun olarak başvurduğu yöntemlerden birisi olarak göze çarpmaktadır.

İçerik analizi doküman analizi çerçevesinde ele alınan önemli bir analiz biçimidir. İçerik analizi, kitaplar, kanunlar, sanat eserleri, internet siteleri gibi iletişimin kaydedilmiş biçimlerinin çözümlenmesini kapsar. İçerik analizi, incelenen dokümandaki ifadelerin belirli özelliklerini sistematik ve nicel bir yolla tanımlama, nitelendirme ve bu yolla bazı çıkarımlarda bulunma çabası olarak tanımlanabilir (Şavran, 2012). İçerik analizinde elde edilen veriler, salt gerçekler demek değildir. Veri belirli bir amaç için, belirli başlıklarla, belirli hatlarda yer alır ve bilgi kaynağıyla simgesel biçimi arasında bir köprüdür (Krippendorf, 1984). İçerik analizi, siyaset bilimi, psikoloji, sosyoloji, ekonomi, işletme, kriminoloji, yönetim, organizasyon, gazetecilik ve sanat gibi geniş bir alanda farklı disiplinler çerçevesinde kullanılmıştır (Bogdan ve Biklen, 2006; Berg ve Lune, 2015, Maxfield ve Babbie, 2006). Ayrıca, içerik analizi yöntemiyle yapılan çalışmalar, o alandaki boşlukları ve eksiklikleri ortaya çıkarmanın yanı sıra o alanla ilgili yapılmış olan çalışmaların niteliklerinin kullanılabilirliği ve değerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır (Kanlı ve diğerleri, 2014).

Ülkelerin eğitim alanındaki gelişmelerini konu ile alakalı çalışılan tezler, makaleler, derlemeler, bildiriler gibi dokümanlar etkilemektedir. Bu çalışmalar içerisinde yapılmış olan tez çalışmalarını önemli bir yer tutmaktadır. Araştırmacıların alanlarıyla ilgili yazmış oldukları akademik çalışmalar sayesinde kullanılan yöntem, istatistik gibi kavramların bilinmesiyle konuyla alakalı çalışacak yeni araştırmacıların ilgili literatürü anlayabilmeleri için önem taşımaktadır. (Yavuz ve Yavuz, 2017). Bu amaçla çalışmamız kapsamındaki alan ile yapılmış olan lisansüstü tezlerin eğilimlerin belirlenmesi ile yeni araştırmacıların gelecekte yapacakları çalışmalara rehberlik edeceği düşünülmektedir.

Sosyal ve eğitim bilimlerinde olduğu gibi spor bilimleri alanında da doküman incelemesi yöntemiyle içerik analizine tabi tutulan çeşitli araştırmalar çok az olmakla birlikte mevcuttur (Elmas ve Aşçı, 2019; Atalay, 2017; Kızanlıklılı, Şahin ve Güçer 2017; Yavuz, Mirzeoğlu ve Kaymakçı, 2018). Ayrıca bu araştırmaların çoğu yapılmış olan makaleler üzerine gerçekleştirilmiştir. Hızla gelişen ve disiplinler bir yapıda olan spor yönetimin de özel, ileri ve geniş kapsamlı çalışmaların yapılmasına yönelik ihtiyaçlar ortaya çıkmaktadır (Chaplin, 2006). Bu ihtiyaçların karşılanması amacı ile spor yönetimi disiplini içerisinde yer alan geniş kapsamlı konuların çalışılması ile alandaki temel bilgilere katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Skinner, Edwards ve Corbett, 2015). Çağdaş spor yönetimi anlayışında spor yönetimi kavramının çeşitli tanımları mevcuttur (Parkhouse, 2005; Basım ve Argan, 2009; Sunay, 2016). Günümüzde ise çağdaş spor yönetimi tanımının yapılabilmesi ve bu yönetim yapısının kavramının anlaşılabilmesi için yönetim, yönetici, spor, organizasyon gibi bazı kavramların iyi bilinmesi gerekmektedir (Ekmekçi, 2010). Spor yönetimi genel tanımı için sporcu ile yönetici, sporcu ile spor teşkilatı ve spor teşki-

latları ile halk arasındaki ilişkileri düzenleyen bir mekanizma tanımı da yapılabilir (İmamoglu, 1992). Spor yönetimi disiplinin genel çerçevede araştırma alanlarını ise iletişim ve medya, teknoloji, örgüt kültürü, örgütsel davranış, liderlik, işletme, pazarlama, sosyoloji, psikoloji, pedagoji, tesisler, sponsorluk, hukuk ve siyaset gibi çok geniş bir alanda ele alınmaktadır (Andrew, Pederson ve McEvoy 2011; Weal ve Darcy, 2014).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de spor yönetimi disiplininde yapılan tezlerin içerik analizi yöntemiyle araştırma eğilimlerinin belirlenerek alana katkı sağlaması ve ileride spor yönetimi disiplininde çalışacak araştırmacılar için bir rehber niteliği taşımasıdır. Spor yönetimi disiplini üzerine yapılan bu çalışmada şu sorulara cevap aranmaktadır:

- Spor yönetimi disiplininde yapılan tezlerin türüne göre dağılımı nasıldır?
- Spor yönetimi disiplininde yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
- Spor yönetimi disiplininde yapılan tezlerin çalışma yapılan üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- Spor yönetimi disiplininde yapılan tezlerin çalışma yapılan enstitülere göre dağılımı nasıldır?
- Spor yönetimi disiplininde yapılan tezlerin çalışma yapılan anabilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
- Spor yönetimi disiplininde yapılan tezlerin üniversite türüne göre dağılımı nasıldır?
- Spor yönetimi disiplininde yapılan tezlerin çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemine göre dağılımı nasıldır?
- Spor yönetimi disiplininde yapılan tezlerin çalışma grubuna göre dağılımı nasıldır?
- Spor yönetimi disiplininde yapılan tezlerin veri analiz tekniklerine göre dağılımı nasıldır?
- Spor yönetimi disiplininde yapılan tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada doküman incelemesi yapılarak tezler incelenmiş ve alandaki araştırma eğilimlerini belirlemeye yönelik içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, temaları, anlamları, kalıpları ve önyargıları tespit etmek amacı ile belirli bir materyalin dikkatlice, sistematik ve ayrıntılı olarak incelenmesi ve yorumlanmasıdır (Berg ve Latin, 2008; Leedy ve Ormrod, 2005; Neuendorf, 2002; aktaran Berg ve Lune, 2015).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanına kayıtlı Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Spor Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı, Spor Yönetimi Anabilim Dalı ve Spor Yönetimi ve Rekreasyon Anabilim Dalı'nda yürütülen ulusal tezler oluşturmaktadır. Çalışmada evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmış ve belirtilen anabilim dallarında sisteme yüklenen tezlerin 2000 yılından itibaren başladığı görülmüş olup böylece 2000-2019 yılları arası tezler incelemeye alınmıştır. Ulaşılan 363 tezden 22'si elektronik ortamda erişime kapalı olduğu için toplam 341 tez çalışmaya dâhil edilmiştir. Tezler 01 Ekim – 20 Aralık 2019 tarihleri arasında taranmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler doküman incelemesi yöntemi ile toplanmıştır. Doküman incelemesi, hem basılı hem de elektronik materyalleri incelemek ve değerlendirmek için sistematik bir şekilde yapılan işlemdir (Bowen, 2009). Ayrıca, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bowen'in doküman incelenmesindeki analitik işlem sürecini (Bowen'den aktaran Özkan, 2019) dokümanlarda yer alan verilerin bulunması, seçilmesi, anlamlandırılması ve sentezlenmesi olarak ifade eder. Bu amaçla 341 adet tez; tez türü, yıl, üniversite, enstitü, anabilim dalı, üniversite türü, araştırma yöntemi, örneklem grubu, veri analiz tekniği ve veri toplama aracı bakımından tek tek incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmamızda doküman incelemesi kullanılarak elde edilen verilerin çözümlenmesi için her bir teze ait içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre, içerik analiz süresinde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar etrafında bir araya getirerek, bunları okuyucu kitlenin veya araştırmacıların anlayabileceği bir şekilde düzenlemek ve bu kavramları yorumlamaktır. İçerik analizi yazılı, sözel ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Elde edilen veriler 'Office Excel' ortamına kaydedilerek yüzde ve frekans gibi betimsel veriler elde edilmiştir.

Bulgular**Tablo 1.** Tezlerin Tür Ve Yayınlandığı Yıla Göre Dağılımı

Yıllar	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
2000	1	0,3	-	-	1	0,3
2001	-	-	-	-	-	-
2002	-	-	-	-	-	-
2003	5	1,7	-	-	5	1,5
2004	2	0,7	-	-	2	0,6
2005	6	2,1	-	-	6	1,8
2006	4	1,4	2	4,1	6	1,8
2007	6	2,1	3	6,1	9	2,6
2008	8	2,7	2	4,1	10	2,9
2009	9	3,1	2	4,1	11	3,2
2010	12	4,1	4	8,2	16	4,7
2011	22	7,5	3	6,1	25	7,3
2012	10	3,4	2	4,1	12	3,5
2013	20	6,8	4	8,2	24	7,0
2014	13	4,5	2	4,1	15	4,4
2015	24	8,2	3	6,1	27	7,9
2016	17	5,8	1	2,0	18	5,3
2017	17	5,8	2	4,1	19	5,6
2018	33	11,3	10	20,4	43	12,6
2019	83	28,4	9	18,4	92	27,0
Toplam	292	%100	49	%100	341	%100

Tablo 1 incelendiğinde spor yönetimi disiplini içinde yapılan araştırmaların, 292'sinin yüksek lisans tezi ve 49'unun doktora tezi olduğu görülmektedir. Tezlerin yayınladığı yıla ilişkin dağılımlarına bakıldığında ise; spor yönetimi alanındaki tezlerin en fazla 2019 (f=92) ile 2018 (f=43) yıllarında yapıldığı görülmektedir.

Tablo 2. Çalışma Yapılan Üniversitelerin Dağılımı

Üniversite	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Selçuk Üniversitesi	69	23,6	7	14,3	76	22,3
Abant İzzet Baysal Üni	30	10,3	24	49,0	54	15,8
Bahçeşehir Üniversitesi	41	14,0	-	-	41	12,0
Akdeniz Üniversitesi	28	9,6	-	-	28	8,2
Atatürk Üniversitesi	21	7,2	6	12,2	27	7,9
Muğla Sıtkı Koçman Üni	17	5,8	-	-	17	5,0
Erciyes Üniversitesi	16	5,5	-	-	16	4,7
Manisa Celal Bayar Üni	15	5,1	-	-	15	4,4
İstanbul Üni. Cerrahpaşa	6	2,1	4	8,2	10	2,9
Gazi Üniversitesi	8	2,7	-	-	8	2,3
Marmara Üniversitesi	3	1,0	5	10,2	8	2,3
Sakarya Uyg.Bilimler Üni.	7	2,4	-	-	7	2,0
Ege Üniversitesi	6	2,1	-	-	6	1,8
Anadolu Üniversitesi	3	1,0	2	4,1	5	1,5
İstanbul Üniversitesi	4	1,4	1	2,0	5	1,5
Ondokuz Mayıs Üni	4	1,4	-	-	4	1,2
İstanbul Okan Üni	4	1,4	-	-	4	1,2
Ankara Üniversitesi	4	1,4	-	-	4	1,2
Sakarya Üniversitesi	3	1,0	-	-	3	0,9
Pamukkale Üniversitesi	2	0,7	-	-	2	0,6
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üni.	1	0,3	-	-	1	0,3
Toplam	292	%100	49	%100	341	%100

Tablo 2 incelendiğinde; spor yönetimi disipliniinde yapılan lisansüstü çalışmaların 21 farklı üniversitede yapıldığı görülmektedir. En çok tezin Selçuk Üniversitesi'nde (f=76) yapıldığı ve bu üniversiteyi sırasıyla Abant İzzet Baysal Üniversitesi (f=54) ile Bahçeşehir Üniversitesi (f=41) takip etmektedir. Ayrıca Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde yapılan doktora düzeyindeki tezler (f=24) bu alandaki çalışmaların yaklaşık %49'unu oluşturmaktadır.

Tablo 3. Çalışmaların Yapılan Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Sosyal Bilimler Ens.	173	59,2	27	55,1	200	58,6
Sağlık Bilimleri Ens.	97	33,2	13	26,5	110	32,3
Lisansüstü Eğitim Ens.	13	4,5	4	8,2	17	5,0
Kış Sp. ve Spor Bil. Ens.	9	3,1	5	10,2	14	4,1
Toplam	292	%100	49	%100	341	%100

Tablo 3 incelendiğinde spor yönetimi disipliniinde yapılan çalışmaların 200 adet (% 58,6) ile en fazla Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yapıldığı daha sonra 110 adet (%32,3) ile Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde yapıldığı görülmektedir. Ayrıca 17 adet (%5,0) ile Lisansüstü Eğitim Enstitüsü ve 14 adet (%4,1) ile Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü'nde lisansüstü tezin yapıldığı görülmektedir.

Tablo 4. Çalışmaların Yapılan Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Anabilim Dalı	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı	208	71,2	37	75,5	245	71,9
Spor Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı	73	25,0	12	24,5	85	24,9
Spor Yönetimi Anabilim Dalı	9	3,1	-	-	9	2,6
Spor Yönetimi ve Rekreasyon Anabilim Dalı	2	0,7	-	-	2	0,6
Toplam	292	%100	49	%100	341	%100

Tablo 4 incelendiğinde spor yönetimi disipliniinde yapılan çalışmaların 245 adet (71,9) ile en fazla Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı'nda yapıldığı, bunu 85 adet ile (%24,9) Spor Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı'nın takip ettiği görülmektedir.

Tablo 5. Tezlerin Yazıldığı Üniversite Türlerine Göre Dağılımı

Üniversite Türü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kamu Üniversitesi	246	84,2	49	100	295	86,5
Vakıf Üniversitesi	46	15,8	-	-	46	13,5
Toplam	292	%100	49	%100	341	%100

Tablo 5 incelendiğinde spor yönetimi disiplini yapılan çalışmaların 295 adet ile en fazla kamu üniversitelerinde yapıldığı görülmüştür. Vakıf üniversitelerinde ise 46 adet lisansüstü tez yazıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 6. Çalışmalarda Kullanılan Araştırma Yöntemleri

Yöntem	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Nitel Yöntem	215	73,6	31	63,2	246	72,1
Nitel Yöntem	67	23,0	9	18,4	76	22,3
Karma Yöntem	10	3,4	9	18,4	19	5,6
Toplam	292	%100	49	%100	341	%100

Tablo 6 incelendiğinde spor yönetimi disiplini yapılan çalışmaların en fazla nitel araştırma yönteminde (f=246) yapıldığı görülmektedir. Bunu nitel araştırma yöntemi (f=76) ile karma araştırma yöntemi (f=19) takip etmektedir.

Tablo 7. Tezlerin Çalışma Grubuna Göre Dağılımı

Çalışma Grubu	f	Çalışma Grubu	f
Sporcu	65	Öğrenci (Lise)	9
Spor Yöneticisi – GSİM* personeli	58	Hakem	8
Öğrenci (Üniversite)	39	Öğretmen	5
Spor Tüketicisi / Üye** / Halk	34	Grup / Gençlik Lideri	4
Spor Seyircisi / Taraftar	27	Spor İşletmecisi	4
Antrenör	27	Sedanter Birey	4
Akademisyen	19	Spor Yazarı	3
Yönetici	18	Engelli Birey	3
Beden Eğitimi Öğretmeni	13	Öğrenci Velisi	3
Spor Merkezi Çalışanı	10	Polis Memuru	2
Öğrenci (Ortaokul)	10	Diğer	11

* Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü / ** Spor Fitness Merkezi veya Sağlıklı Yaşam Merkezi Üyeleri

Tablo 7 incelendiğinde spor yönetimi disiplininde yapılan lisansüstü tezlerin çalışma grubuna göre dağılımlarında en fazla çalışılan grubun sporcular (f=65) ve spor yöneticisi-GSİM personelleri (f=58) olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla üniversite öğrencisi (f=39), spor tüketicisi/ üye /halk (f=34), spor seyircisi/taraftar (f=27) ve antrenör (f=27) grupları oldukları görülmektedir. Toplam çalışma grubunun sayının, incelenen tez sayısından fazla olmasının nedeni bazı çalışmalarda birden fazla örneklem grubuyla çalışılmış olmasıdır.

Tablo 8. Çalışmaların Veri Analiz Tekniklerine Göre Dağılımı

Kategori	Alt Kategori	f	
Nicel Betimsel	Frekans / Yüzde	243	
	Ortalama / Ss.	181	
	Grafikle Gösterim	19	
Nicel Kestirimsel	t testi	126	
	ANOVA	124	
	MANOVA	6	
	Mann whitney U testi	76	
	Kruskal Wallis H	82	
	Korelasyon Analizi	132	
	Regresyon Analizi	40	
	Faktör Analizi	55	
	Ki Kare	42	
	Yapısal Eşitlik Modeli	7	
	Diğer	6	
	Nitel	Betimsel Analiz	41
		İçerik Analizi	54
Diğer		5	
Belirtilmemiş		2	

Tablo 8 incelendiğinde spor yönetimi disiplininde yapılan araştırmalarda veri analiz tekniği olarak betimsel analizde en fazla frekans/yüzde (f=48), ortalama/standart sapma (f=44), kestirimsel analizlerde ise en fazla Korelasyon Analizi (f=132), t testi (f=126), ANOVA (f=124), kullanıldığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 9. Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Kategori	Alt Kategori	f
Gözlem	Katılımcı	10
	Katılımcı olmayan	1
	Belirtilmemiş	1
Görüşme	Yapılandırılmış	2
	Yarı Yapılandırılmış	51
	Yapılandırılmamış	2
	Odak Grup	5
	Belirtilmemiş	6
Anket/Ölçek	Açık Uçlu	9
	Likert tipi	239
	Diğer	13
Doküman		5
Diğer		12

Tablo 9 incelendiğinde spor yönetimi disiplini içinde yapılan araştırmaların veri toplama araçlarına göre incelendiğinde tezlerde en çok anket/ölçek kullanılmıştır. Kullanılan anket/ölçeklerde ağırlıklı olarak likert tipi (f=239), görüşme kategorisinde ise büyük çoğunlukla yarı yapılandırılmış görüşme formu (f=51) kullanılmıştır.

Sonuç

Bu çalışmada, Türkiye’de spor yönetimi disiplini içinde yapılmış olan lisansüstü tezlerin türü, yayımlandığı yıl, üniversite, enstitü, anabilim dalı, üniversite türü, yöntem, çalışma grubu, veri analiz teknikleri ve veri toplama araçları açısından değerlendirilerek araştırma eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda şu sonuçlar elde edilmiştir:

Spor yönetimi disiplini içinde, YÖK ulusal tez veri tabanındaki tezlerin ilgili anabilim dallarında 2000 yılından itibaren yayınlanmaya başlanmış olup günümüze kadar bu tezlerde ciddi artış olduğu görülse de genel olarak tezlerin yıllara göre dengeli bir şekilde dağılmadığı söylenebilir. Ayrıca 2018 ve 2019 yılında alan ile alakalı yoğun bir şekilde tezin yazıldığı ve özellikle 2019 yılında yazılan tezlerin tüm tezlere oranla %27’lik bir yüzdeye sahip olduğu tespit edilmiştir. Günümüzde üniversitelere bağlı enstitülerde spor yönetimi disiplini içinde anabilim dallarının açılması ve bu anabilim dallarına başlayan öğrencilerin sayısının giderek arttığı düşünüldüğünde bu durum normal karşılanabilir. Ayrıca tezlerin büyük çoğunluğu (f=292) yüksek lisans düzeyinde tezlerdir. Doktora düzeyindeki tezlerin ise 20 yıllık dönemde oldukça az sayıda olduğu söylenebilir.

Tezlerin yazıldığı üniversite olarak toplam 21 üniversite de konu ile alakalı tezlerin yazıldığı tespit edilmiş olup, Selçuk Üniversitesi (%22,3), Abant İzzet Baysal Üniversitesi-

tesi (%15,8) ve Bahçeşehir Üniversitesi (%12,0) ilk sıraları almaktadırlar. Daha sonra ise Akdeniz Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi ve Manisa Celal Bayar Üniversitesi yer almaktadır. Konu ile ilgili yüksek lisans düzeyinde en çok Selçuk Üniversitesinde (%23,6), doktora düzeyinde ise Abant İzzet Baysal Üniversitesinde (%49) yazıldığı göze çarpmaktadır. Tezlerin yazıldığı üniversite türleri incelendiğinde ise konu ile ilgili kamu üniversitelerinde yazılan tezlerin vakıf üniversitelerinde yazılan tezlere oranla yaklaşık 5 katıdır. Ayrıca vakıf üniversitelerinde yazılan tezlerin tamamı yüksek lisans düzeyindedir.

Tezlerin büyük çoğunluğu Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde (%58,6) yazıldığı onu ise Sağlık Bilimleri Enstitüsü'sün (%32,3) takip ettiği belirlenmiştir. Az olmakla birlikte Lisansüstü Eğitim Enstitüsü (%5,0) ile Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü'nde de (%4,1) çalışmalar mevcuttur. Geçmişten günümüze sosyal bilimler ve sağlık bilimleri enstitülerinin varlığı, lisansüstü eğitim enstitüsü ile kış sporları ve spor bilimleri enstitüsünün açılmasının çok yeni olduğu ve buna paralel kayıtlı lisansüstü öğrenci sayısının da az olduğu düşünüldüğünde bu durum normal karşılanabilir. Ayrıca yapmış olduğumuz araştırmada Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nün İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa'ya, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü'nün ise Atatürk Üniversitesine bağlı yeni açılan enstitüler olduğu görülmüştür.

Anabilim dalı bakımından incelendiğinde tezlerin yoğun olarak Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı'nda (%71,9) yazıldığı belirlenmiştir. Bunu Spor Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı (%24,9) takip etmiştir. Spor Yönetimi ile Spor Yönetimi ve Rekreasyon Anabilim Dalı'nda ise yapılan tezler oldukça sınırlıdır. Yapılan çalışmada aynı üniversite de Ulusal Tez Merkezine kayıtlı hem Spor Yönetim Bilimleri hem de Spor Yönetimi Anabilim Dalı'nın varlığı alandaki karışıklığı göstermektedir. Bunun ilgili enstitüler tarafından tanımının iyi yapılarak karışıklığın düzeltilmesi düşünülmektedir.

Tezlerin büyük çoğunluğunda nicel yöntem (%72,1) tercih edilmiştir. Bu durum yüksek lisans ve doktora düzeyinde aynı şekildedir. Nicel araştırmalar, sayısal olarak ölçülebilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleridir. Nicel araştırma yöntemlerinin yoğun olarak kullanılması; spor yönetimi alanlarında verilere ve örneklem gruplarına diğer araştırma yöntemlerine nazaran daha kolay ve kısa bir sürede ulaşılarak verilerin toplanması ve çözümlenmesi ile açıklanabilir. Elmas ve ark. (2018) sporda sosyal alanlarda yapılan tezler üzerine yapmış oldukları çalışmasında 2000-2015 yılları arası yayımlanan toplam 1023 tezin %83,4'ünde nicel araştırma yönteminin kullanıldığını tespit etmişlerdir. Yavuz ve diğerleri (2018) spor yönetimi alanında yapılan akademik çalışmaların çoğunda nicel yaklaşımın kullanıldığını belirlemişlerdir. Çalışmamızda nitel (22,3) çalışmaların yapıldığı tezlerde mevcuttur. Görüşme, gözlem, doküman analizi ve benzeri nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı olayların ve algıların doğal ortamda bütüncül ve gerçekçi bir biçimde ortaya konulmasına yönelik sürecin izlendiği araştırmalar nitel araştırma olarak tanımlanır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2014). Az olmakla birlikte çalışmalarda karma yöntemin de (%5,6) kullanıldığı ayrıca doktora düzeyindeki çalışmalarda karma yöntemin yüksek lisansa oranla daha çok kullanıldığı görülmüştür. Karma yöntem araştırmaları ise

araştırmacının bir çalışma veya birbirini takip eden çalışmalar içerisinde nicel ve nitel yöntem, kavram ve yaklaşımları bir araya getirmesi olarak tanımlanmaktadır (Creswell, 2003; Johnson ve Onwuegbuzie, 2004; aktaran Baki ve Gökçek, 2012). Çalışmamızda da araştırmacıların spor yönetimi disipliniinde yazmış oldukları tezlerde nitel araştırma yöntemlerinin nicel araştırma yöntemleri ile desteklenerek çoklu yaklaşımların sağlandığı düşünülmektedir. Roest, Spoaji ve Bottenburg (2013) spor yönetimi alanında yapılmış olan çalışmalarda nitel ve nicel yöntemin bir arada kullanıldığı karma yöntemin çok fazla kullanılmadığını; kullanılsa bile bu çalışmalarda zayıf bir şekilde kurgulandığını ifade etmektedir. Elde ettiğimiz sonuçlara göre spor yönetimi disipliniinde nitel ve karma çalışmaların daha çok kullanılması ile spor yönetimi alanındaki çalışmaların niteliğinin artacağı düşünülmektedir.

Tezlerin çalışma grubuna göre en çok sırasıyla sporcu (f=65), spor yöneticisi (f=58), üniversite öğrencisi (f=39) ve spor tüketicisi/üye/halk (f=34) ile çalışılmıştır. Spor seyircisi/taraftar, antrenör, akademisyen, yönetici, beden eğitimi öğretmeni, spor merkezi çalışanı, ortaokul öğrencisi, lise öğrencisi ve hakemlerin örneklem alındığı çalışma sayısı ise nispeten daha azdır. Spor yönetimi disipliniinin; sporcu, spor yöneticisi, gençlik ve spor il müdürlüğü personeli, antrenör, spor bölümü öğrencileri, spor tüketicisi gibi gruplar ile diğer spor kurum ve kuruluşlarıyla, felsefe, eğitim, sağlık ve toplum gibi bilim dallarıyla ilişkili, dinamik bir yapıda olduğu düşünüldüğünde örneklem çeşidinin bu kadar fazla oluşu normal karşılanabilir. Yavuz ve diğerleri (2018) yapmış oldukları çalışmada spor yönetimi alanındaki tezlerde çalışma grubu olarak en fazla sektör temsilcileri ile çalışıldığı sonucuna ulaşmışlardır. Atalay (2017) spor yönetimi araştırmalarının eğilimlerini incelediği çalışmasında makalelerde en çok çalışılan örneklem grubunun sporcu, spor yöneticisi ve üniversite öğrencisi gruplarının olduğunu belirlemiştir.

Çalışmaların veri analiz yöntemlerine göre incelendiğinde; tezlerde en çok sırasıyla frekans/yüzde (243), ortalama/standart sapma (181), korelasyon analizi (132), t testi (126) ve ANOVA (124) şeklindedir. MANOVA, yapısal eşitlik modeli ve diğer analiz teknikleri en az kullanılan analizlerdir. Alan ile ilgili nicel araştırma yöntemlerinin yoğun olarak kullanıldığı çalışmalarda MANOVA, yapısal eşitlik modeli ve diğer istatistik tekniklerinin çok az kullanılması araştırmacıların bu tekniklerle ilgili bilgilerinin yetersiz olduğu şeklinde yorumlanabilir. Atalay (2018) spor yönetimi alanındaki doktora tezleri üzerine yapmış olduğu çalışmasında en çok kullanılan veri analiz tekniklerinin frekans/yüzde, ortalama/standart sapma, t-testi, ANOVA, korelasyon analizi ve ki kare analizi olduğunu tespit etmiştir. Nitel analiz tekniklerinden ise en çok içerik analizi (54) tekniği kullanılmıştır. Veri toplama araçlarına göre en çok anket/ölçek (239) kullanılmıştır. Baş'a (2005) göre anket tekniği, belirlenen kitleye ulaşma sürecinde, oluşacak maliyetleri düşürmede ve zaman ve emek konusunda araştırmacıya büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Nitel araştırma yöntemleri için ise en fazla görüşme tekniği kullanılmış olup bunun yarı yapılandırılmış görüşme formları üzerine hazırlandığı belirlenmiştir.

Sonuç olarak, 2000-2019 yılları arasında spor yönetimi disiplinine ait anabilim dallarında yayınlanan tezlerin; en çok 2019 yılında yayınlandığı, yüksek lisans tezlerinin

ağırlıkta olduğu, Selçuk Üniversitesinin ilk sırayı aldığı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı ve Kamu Üniversitelerinde yoğun olarak çalışıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmalarda yöntemsel olarak nicel yöntemlerin tercih edildiği, en çok sporcu grubuyla çalışıldığı, korelasyon analizi, t-testi, ANOVA gibi istatistik tekniklerine yoğun olarak başvurulduğu ve verilerin daha çok anket/ölçek araçları ile toplandığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlara yönelik aşağıdaki öneriler getirilebilir.

- Spor yönetimi disiplini olan fakat farklı anabilim dallarında yayınlanan tezlere ulaşılarak incelenen çalışmaların sayısı artırılabilir.
- Daha geniş çerçevede sonuçlara ulaşmak için yayınlanan tezlerin ana konuları, konuları, temaları ve anahtar kelimeleri incelenerek araştırma kapsamı genişletilebilir.
- Yapılacak çalışmalarda nitel veya karma yöntemlerin daha sık kullanılması ile spor yönetimi alanındaki çalışmaların niteliği artırılabilir.
- Yapılacak nicel çalışmalarda uygun olduğu ölçüde MANOVA, yapısal eşitlik modeli ve diğer istatistik teknikler gibi veri analiz tekniklerin kullanıldığı çalışmaların sayısı artırılabilir.
- Nitel yöntemde yapılacak çalışmalarda meta analizi, tarihsel analiz, olgu bilim, örnek olay, eylem araştırması türünde çalışmalar yapılabilir.
- Disiplinler arası bir çalışma alanı olan spor yönetiminde çalışma grupları zenginleştirilebilir.
- Türkiye'deki spor yönetimi disiplinindeki anabilim dalları ile yurtdışı üniversiteleri spor yönetimi bilim dalları bilimsel çalışmalarının araştırma eğilimlerinin karşılaştırılmasına yönelik araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Andrew, D.P.S., Pedersen, P.M. ve McEvoy, C.D. (2011). *Research methods and design in sport management* (First edition). Champaign: Human Kinetics.
- Armağan, İ. (1974). *Bilgi ve toplum-ı. bilgi sosyolojisine giriş*. İstanbul: İstanbul Yayınevi.
- Atalay, A. (2017). Türkiye'de spor yönetimi araştırmalarındaki eğilimler: bir içerik analizi. *Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(29), 107-128.
- Atalay, A. (2018). Research models used in doctoral theses on sport management in Turkey: a content analysis. *Universal Journal of Educational Research*, 6(3), 541-555.
- Aziz, A. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri*. (12. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Baki, A. ve Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 1-21.

- Basım, N. ve Argan, M. (2009). *Spor Yönetimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Baş, T. (2005). *Anket nasıl hazırlanır, uygulanır, değerlendirilir?* (5. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Berg B.L. ve Lune, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (Çev. H. Aydın). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Berg, K.E. ve Latin, R.W. (2008). *Essentials of research methods in health, physical education, exercise science and recreation*. (Third edition). Philadelphia, PA: Lippincott, Williams and Wilkins.
- Bogdan, R.C. ve Biklen, S.K. (2006). *Qualitative research for education*. (fifth edition). Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Bouty, E. (1952). *Bilimsel hakikat*. (Çev. A. Yakalıoğlu). İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Bowen, G.A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Büyüköztürk, Ş. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (23. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Chalip, L. (2006). Toward a distinctive sport management discipline. *Journal of Sport Management*, 20(1), 1-21.
- Creswell, J.W. (2003). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. (Second edition). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Ekmekçi, R. (2010). Avustralya spor yönetim sisteminin incelenmesi. *Sport Sciences, e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(3), 204-217.
- Elmas, S., Açıkgöz, S. ve Aşçı, F.H. (2018). Sporda sosyal alanlarda yapılan lisansüstü tezlerde araştırma paradigmalarının incelenmesi, *Spor Bilimleri Dergisi*, 29(2), 53-66.
- Elmas, S., Elmas, A.G. ve Aşçı, F.H. (2019). Sporda sosyal alanlar makalelerinin araştırma yaklaşımlarının incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 30(1), 39-52.
- Ertürk, S. (1975). *Bilim eğitiminin felsefi temelleri, 5. bilim kongresi bilim adamı yetiştirme grubu tebliğleri*. Ankara: TÜBİTAK.
- Googe, W.J. ve Hatt, P.K. (1964). *Sosyal bilimlerde araştırma metotları*. (Çev. R. Keleş). Ankara: TODAİE.
- Hayman, J.L. (1968). *Research in education*. Merrill.
- İmamoğlu, A.F. (1992). Fonksiyonel açıdan spor yönetiminin anlamı ve önemi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 22-32
- Johnson, R.B. ve Onwuegbuzie, A.J. (2004). Mixed methods research: a research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26.
- Kanlı, U., Gülçiçek, Ç., Göksu, V., Önder, N., Oktay, Ö., Eraslan, F., Eryılmaz, A. ve Güneş, B. (2014). Ulusal fen bilimleri ve matematik eğitimi kongrelerindeki fizik eğitimi çalışmalarının içerik analizi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 127-153.

- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (21. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kızanlıklılı, M.M., Şahin, D. ve Güçer, E. (2017). Spor merkezleri web sayfası içerik analizi: Ankara ilinde bir uygulama. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 252-265.
- Krippendorff, K. (1984). *Content analysis: an introduction to its methodology*. Sage Publications, Beverly Hills.
- Leedy, P.D. ve Ormrod, J.E. (2005). *Practical research: planning and design*. (Eighth edition). Upper Saddle River, NJ: Pearson/Merrill/Prentice Hall.
- Maxfield, M.G. ve Babbie, E. (2006). *Basics of research methods for criminal justice and criminology*. Belmont, CA: Thompson/Wadsworth.
- Neuendorf, K.A. (2002). *The content analysis guidebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Özkan, U.B. (2019). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Parkhouse, B.L. (2005). *The management of sport: its foundation and application*. New York: Mc Graw-Hill.
- Roest, J.W., Spojaj, R. ve Bottenburg, M. (2013). Mixed methods emerging academic subdisciplines: The case of sport management. *Journal of Mixed Methods Research*, 9(1), 70-90.
- Skinner, F., Edwards, A. ve Corbett, B. (2015). *Research methods for sport management*. London: Routledge.
- Sunay, H. (2016). *Spor yönetimi*. Ankara: Gazi Yayınevi.
- Şavran, T.G. (2012). Nicel ve nitel araştırmalarda kullanılan araştırma teknikleri. T.G. Şavran. (Editör). *Sosyolojide Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını. s. 64- 104'deki makale.
- Tavşancılı, E. ve Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. (1. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Van Dalen, D.B. (1966). *Understanding educational research: an introduction*. New York: Mc Graw-Hill.
- Weal, A.J. ve Darcy, S. (2014). *Research methods in sport studies and sport management*. New York: Routledge.
- Yavuz, G. ve Yavuz, S. (2017). Fen eğitiminde proje tabanlı öğretimle ilgili tezlerin içerik analizi: Türkiye örneği (2002-2014). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 255-282.
- Yavuz, Y., Mirzeoğlu, N. ve Kaymakçı, Y. (2018). Türkiye'de spor yönetimi alanında yapılan akademik çalışmaların analizi. *Journal of Global Sport and Education Research*, 1(1), 47-63.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2014). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. (4. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.